

19-7-22

(i) Printed Pages : 4 Roll No.

(ii) Questions : 9 Sub. Code :

8	3	6	1
---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	2	6
---	---	---	---

M.Ed. (Gen.) 4th Semester
(2042)

LIFELONG LEARNING—IV (In all Mediums)

Paper : V, VI & VII-E09-LLL-IV

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 70

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, including Question No. **IX** which is compulsory and selecting **ONE** question each from Unit-I to Unit-IV. All questions carry equal marks.

UNIT—I

- I. Discuss the concept of Continuing Education and its empowerment of all sections of society. 14
- II. Discuss the need and importance of Life-Long Education in the contemporary world. 14

UNIT—II

- III. Discuss the Centre Level Organizations for Administration and Management of Continuing Education Programmes. 14
- IV. Describe the role of Universities in the field outreach programmes. Illustrate with examples. 14

UNIT—III

- V. Discuss the principles of adult learning and curriculum development for adults. 14
- VI. Describe the teaching methods for adult learners. Illustrate with examples. 14

UNIT—IV

- VII. Describe Continuing Education Programmes for Community Development with special reference to vocational education and awareness. 14
- VIII. Discuss the different research areas in Life-Long Learning. Illustrate with examples. 14

UNIT—V

- IX. Short answer type questions :
- (i) Difference between Life-Long Education and Adult Education.
- (ii) What are the new initiatives in Continuing Education ?
- (iii) What is the meaning of Andragogy ?
- (iv) What are Community Colleges ? 3.5×4=14

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— सभी में से पांच प्रश्न करें साथ ही प्रश्न नं. IX अनिवार्य है। यूनिट I से यूनिट IV में से एक प्रश्न का चयन करें। सभी प्रश्नों के समान अंक हैं।

यूनिट-1

- I. सतत शिक्षा की अवधारणा और इसके समाज के सभी वर्गों के सशक्तिकरण की चर्चा करें। 14
- II. समकालीन विश्व में आजीवन शिक्षा की आवश्यकता एवं महत्व की चर्चा कीजिए। 14

यूनिट-2

- III. सतत शिक्षा कार्यक्रमों के प्रशासन और प्रबंधन के लिए केंद्र स्तर के संगठनों पर चर्चा करें। 14
- IV. क्षेत्रीय सीमा से बाहर के कार्यक्रमों में विश्वविद्यालयों की भूमिका का वर्णन करें। उदाहरण सहित समझाइए। 14

यूनिट-3

- V. वयस्कों के लिए प्रीट शिक्षा और पाठ्यचर्या विकास के सिद्धांतों की चर्चा कीजिए। 14
- VI. वयस्क शिक्षार्थियों के लिए शिक्षण विधियों का वर्णन करें। उदाहरण सहित समझाइए। 14

यूनिट-IV

- VII. व्यवसायिक शिक्षा और जागरूकता के विशेष संदर्भ में सामुदायिक विकास के लिए सतत शिक्षा कार्यक्रमों का वर्णन करें। 14
- VIII. आजीवन अधिगम के विभिन्न अनुसंधान क्षेत्रों की चर्चा कीजिए। उदाहरण सहित समझाइए। 14

यूनिट-V

- IX. लघु उत्तरीय प्रकार के प्रश्न :
- (i) आजीवन शिक्षा और प्रीट शिक्षा के बीच अंतर।
- (ii) सतत शिक्षा में नई पहल क्या है ?
- (iii) एंड्रगॉजी का क्या अर्थ है ?
- (iv) सामुदायिक कॉलेज क्या है ? 3.5×4=14

(पंजाबी अनुवाद)

ਨੋਟ :— ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. IX ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਯੂਨਿਟ-1 ਤੋਂ ਯੂਨਿਟ-IV ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ-1

- I. ਨਿਰੰਤਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਸਮਝਤੀਕਰਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 14
- II. ਸਮਕਾਲੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਭਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 14

ਯੂਨਿਟ-2

- III. ਨਿਰੰਤਰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਸਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 14
- IV. ਖੇਤਰੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ। 14

ਯੂਨਿਟ-3

- V. ਬਾਲਗਾਂ ਲਈ ਬਾਲਗ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 14
- VI. ਬਾਲਗ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ। 14

ਯੂਨਿਟ-IV

- VII. ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਨਾਲ ਸਮੁਦਾਈ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 14
- VIII. ਉਮਰ ਭਰ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੋਜ ਤੋਤਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ। 14

ਯੂਨਿਟ-V

- IX. ਲਘੁ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :
- ਉਮਰ ਭਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਫਲਗ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰੋ।
 - ਨਿਰੰਤਰ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਕੀ ਹਨ ?
 - Andragogy ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?
 - ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਕਾਲਜ ਕੀ ਹਨ ?
- 3.5×4=14